

Religionistická exkurze jaro 2008 (RLB303)

Andrea Nosková, FF MU, Ústav religionistiky
Anna Kvícalová, FF MU, Ústav religionistiky

V jarním semestru 2008 byl premiérově vypsán kurz *Religionistická exkurze*, který rozšiřuje nabídku předmětů věnujících se obecné a aplikované religionistice. Předmět je primárně určen studentům mateřského oboru, kteří si volí ukončení kolokviem nebo zápočtem. Ti, kteří si zvolí kolokvium, se během první části semestru teoreticky a organizačně podílí na přípravě praktického poznávacího výjezdu, kterým kurz vrcholí. Závěrečné ohodnocení je tradičně čtyřkreditové (v případě kolokvia), pouze za ukončení zápočtem jsou přiděleny kredity dva. Vzhledem k záhadné administrativní chybě byli sice všichni zapsaní prozatím ohodnoceni nulou, doufáme však, že tento omyl bude brzy napraven. Důležité je rovněž dodat, že účast si studenti hradili z vlastních finančních zdrojů (cca. 1200 Kč).

Celkový charakter exkurze byl založený na krátkých návštěvách jednotlivých objektů a lokalit. Ve své podstatě samozřejmě neumožnil jejich hlubší průzkum a v zásadě ani neaspiroval na sběr nových významných dat. Jednalo se o ilustrační poznávání studijně relevantních míst, které spojilo naše teoretické znalosti s reálnou situací v daných lokalitách. Přípravná fáze kurzu tedy spočívala ve výběru religionisticky významných objektů v širším okolí Brna, které by bylo vhodné během třídní exkurze navštívit. Jednotlivé týmy studentů vypracovaly plány konkrétních zastávek na trase a připravily si k nim podrobné prezentace. Pod vedením doktorky Jany Rozehnalové se pak podařilo sestavit životaschopný plán exkurze, která se uskutečnila ve dnech 21.–23. dubna a jejíž stručný popis připojujeme.

Prvním bodem poznávací trasy byl rajhradský klášter nedaleko Brna s dodnes fungující šestičlennou mnišskou komunitou. Budova je v rekonstrukci, přesto stojí za návštěvu už kvůli jedinečné knihovně a zejména přilehlému Santiniho kostelu. Profesionální výklad průvodce a několik rarit otevřely exkurzi velmi příjemným způsobem. Jak už to na podobných akcích bývá, čas nás tlačil již od odjezdu z Brna. Nemohli jsme se tedy příliš zdržovat a dokonce i referáty bylo nutné poněkud zkrátit.

Následovala prohlídka dalšího kláštera, Rosa coeli v Dolních Kounicích. Ta se od té první výrazně lišila. Nekonformní mladý průvodce nás více než historií (která sestávala hlavně z příběhů o zazděných jeptiškách a divě zvěři v lesích) provedl po silných energetických polích, jejichž vibrace všichni přítomní religionisté zřetelně cítili. Rosa coeli, plná polorozpadlých zdí porostlých břečtanem a tajemných zákoutí se zvláštními architektonickými prvky pod širou oblohou, tak byla příjemnou kulisou pro naši druhou zastávku.

Po krátké cestě jsme nabrali síly ve vesnické restauraci a pokračovali dalším rozvíjením fantazie nad pozůstatky slovanského osídlení v Mikulčicích. Unikátní komplex z období Velké Moravy, rozestý po jarní rozkvetlé krajině, a poutavým způsobem vytvořená expozice rozhodně nebyly plýtváním cenným religionistickým časem. Následovala už jen jízda do Mikulova, ubytování, krátká prezentace

„Projektu Mikulov“ a zasloužený odpočinek ve vinném sklípku, zakončený nečekaným nočním výstupem na Svatý kopeček pod profesionálním vedením Mgr. Aleše Chalupy.

Úterý jsme i přes určitou únavu zahájili prohlídkou židovské čtvrti. Postupně jsme navštívili minulým režimem nešťastně zrekonstruovanou synagogu a velký židovský hřbitov. Po tomto dopoledním programu jsme se přesunuli do Znojma, které by se dalo neformálně označit jako město mnoha architektonických výstředností. Není ničím zvláštním najít zde rotundu z 11. století obklopenou ze tří stran pivovarem či funkcionalisticky nevzhledný obchodní dům vedle historické budovy kostela. Impozantní výhledy na řeku a protilehlý břeh se střídají s chátrajícími domy a celé město působí zvláštním dojmem.

Po obědě ve Znojmě jsme se přesunuli do Slavonic, malé obce s mimořádnou atmosférou a překrásnými renesančními budovami. Zhlédnutím unikátních fresk s tématem apokalypsy v bývalé luteránské modlitbě v domě č. 517 jsme zahájili prohlídku středu města, odborně vedenou několika našimi studenty. V křesťanském duchu jsme pokračovali i v Nové Říši, kde jsme byli neopakovatelným způsobem provedeni budovou kláštera a kostela a měli možnost zhlédnout dokonce i expozici věnovanou zdejším slavným rodákům. Den jsme zakončili ubytováním v příjemném hostelu v Třebíči.

I střeďeční ráno jsme zasvětili judaismu. Židovská čtvrť v Třebíči je jedinečně zachovalá, včetně rozsáhlého hřbitova a dvou synagog. Prohlídka byla sice nečekaně dlouhá a kopcovitá, ale díky zasvěcené průvodkyni především mimořádně přínosná, a to i přes občasně přerušování rušnou trebíčskou dopravou. Dalším bodem naší spanilé jízdy byly Kralice, místo, kde byla tajně tištěna pro českou historii tolik významná Bible kralická. Personál muzea byl sice nejprve zmaten tím, že nejsme školní výlet některé z okolních devítiletěk, nakonec jsme však odjížděli s náručí cenného studijního materiálu a památečním listem vytvořeným před našimi zraky na replice tiskařského lisu z 16. století. Po nutné polední pauze jsme směřovali k naší poslední zastávce, ženskému cisterciáckému klášteru Porta coeli v Předklášteří u Tišnova. Celou exkurzi jsme tu zakončili příjemnou besedou s jednou ze čtyř členek místního řádu, sestrou Michaelou.

Celková náplň exkurze se nakonec ukázala být poměrně vyvážená. Přestože většina zastávek byla převážně židovsko-křesťanského rázu, ukázalo se, že i toto téma nabízí v rámci jižní Moravy poměrně velkou variabilitu. Příležitost seznámit se touto cestou s jinými náboženskými tradicemi, pro naše území méně typickými, se pro tentokát nenašla. Na vině byla především absence těchto hnutí v blízkosti Brna společně s omezenými časovými a finančními možnostmi. Stane-li se *Religionistická exkurze* každoročně vypisovaným předmětem, nepochybně dojde k postupnému vyplnění i těchto okruhů, stejně tak jako k dokonalému průzkumu náboženské mapy okolí Brna. V případě finanční výpomoci z jiných zdrojů by snad mohly tyto cenné poznávací výjezdy postupně směřovat i do odlehlejších částí České republiky nebo na Slovensko. Doufáme proto, že letošní premiéra kurzu nebude zároveň jeho derniérou a těšíme se na další reprízu v příštím roce.